
Mahremiyet'e Dair Fetvalar

---

1. Soru: Kadının yanında iken örtüsünü açabileceği mahremleri kimlerdir?

Cevap: Allah'a hamd olsun. Öncelikle, bir kadının mahremlerinin yanında örtüsünü açması caizdir. Kadının mahremleri şunlardır,

- akrabalık (neseb) sebebiyle kendisiyle evlenilmesi kesinkes haram olanlar; örneğin babası, büyükbabası, oğulları, torunları, dayıları, amcaları, erkek kardeşleri, erkek ve kız kardeşlerinin çocukları (yeğenleri);
- süt emme (rada') sebebiyle kendisiyle evlenilmesi haram olanlar; örneğin süt annesinin erkek kardeşi veya kocası vs.;
- nikah sebebiyle kendisiyle evlenilmesi haram olanlar; mesela kendi annesinin kocası, kocasının babası (kayınpederi) ve büyükbabası, kocasının oğlu ve torunu vs.

Aşağıda bu başlıkları biraz daha detaylı inceleyelim.

Yakın kan bağı (akrabalık) sebebiyle mahrem olanlar

Bunlar Nur suresinde Allah-u Teala'nın zikrettiği şu kişilerdir: “ **Zinetlerini, kocalarından, yahut babalarından, yahut kocalarının babalarından, yahut oğullarından, yahut kocalarının oğullarından, yahut erkek kardeşlerinden, yahut erkek kardeşlerinin oğullarından, yahut kız kardeşlerinin oğullarından...**

başkalarına göstermesinler.“ (Nur 31)

Müfessirler bu konuda şöyle der:

Bu ayet kan bağı sebebiyle kadına mahrem olan erkekleri açıkca belirtmiştir, onlar şunlardır:

1. Babası ve kaç kuşak arkada oldukları farketmeksizin anne ve babasının babaları. Kocasının büyükbabası ise nikah sebebiyle kendisinin mahremidir, sonraki başlıkta bunu göreceğiz.
2. Oğulları ve -kaçıncı kusak oldukları ve cinsiyetleri farketmeksizin- torunları. Ayet'de geçen 'kocalarının oğulları', kocasının başka kadınlardan olan oğullarıdır ve bunlar da kendisine kan sebebiyle değil ama nikah sebebiyle mahrem olanlardır.
3. Erkek kardeşleri. Bununla kastolunan hem aynı anne-babadan olan, hem de sadece annesi veya sadece babası yoluyla olan kardeşlerdir.
4. Erkek veya kız kardeşinin torunları, örneğin kız kardeşinin kızının erkek çocukları.
5. Dayılar ve amcalar. Bunlar ayetde zikredilmemişse bile kan bağı sebebiyle mahremdirler, çünkü bunlar ebeveyn gibidirler ve toplum nezdinde ebeveyn ile eş tutulurlar, zira amcaya baba denildiği de olur. Allah-u Teâlâ şöyle buyurur: **“Yoksa siz, Yakub'un ölüm anında, orada şahidler miydiniz? O, oğullarına: «Benden sonra kime ibadet edeceksiniz?» demişti de, onlar: «Senin ilahına ve babaların İbrahim, İsmail ve İshak'ın ilahı olan tek bir ilaha ibadet edeceğiz...” (Bakara 133)** Görülüyor ki İsmail (aleyhisselam), Yakub (aleyhisselam)'ın amcası olmasına rağmen ayetde babası olarak anılmıştır.¹

Süt emme (rada') sebebiyle mahrem olanlar

Kadına rada' yoluyla mahrem olanlar hakkında Âlûsî Tefsirinde şunlar yazar: **“Kadının, karşısında zinetlerini açabileceği mahrem konumunda rada' yoluyla olunulduğu gibi, kan bağı yoluyla da olunur. Kadın, süt bağıyla babası veya oğlu konumunda olan erkeklere zinetlerini gösterebilir.”²**

Rada' yoluyla edinilen mahremiyet, kan bağıyla olan mahremiyet gibidir. Bu, kadının rada' yoluyla kendisine mahrem olanlarla ebediyyen nikahlanamayacağı anlamına gelir. İmam el-Cessas bu görüşü yukardaki ayetin tefsirini verirken zikreder: **“Allah-u Teâlâ, babalarının bu kadınlarla evlenmelerinin ebediyyen haram olduğunu zikretmiştir ve bu yasak aynı zamanda diğer mahremler için de ve yine süt bağıyla mahrem olanlar için de geçerlidir.”³**

¹ Tefsîr er-Razi, 23/206; Tefsîr el-Kurtubi, 12/232, 233; Tefsîr Âlûsî, 18/143; Fethûl-beyân fî Makâsîd el-Kur'ân, Sıddîk Hasan Han, 6/352.

² Tefsîr Âlûsî, 18/143

³ Ahkâm el-Kur'ân 3/317

Kan bağı (neseb) ile haram kılınanlar, aynı şekilde rada' bağı ile de haram kılınır. Bir hadiste şöyle geçer: **“Neseb'ten (dolayı) haram olan, süt emmeden (dolayı) da haram olur.”** Bunun anlamı, kadına neseb bağıyla mahrem olduğu gibi rada' bağıyla da mahrem olunabileceğidir. Sahih Müslim'de rivayet olunan bir hadise göre, Ebu Kuays'ın kardeşi Eflah kendisine gelmek için Mü'minlerin Annesi Aişe (radiallahu 'anha)'dan izin istemişti. Ebu Kuays, Aişe (radiallahu 'anha)'nın süt babası, Eflah ise süt amcasıydı. Bu hadisenin Hicâb (örtünme) ayeti indikten sonra gerçekleşmesi sebebiyle, Aişe (radiallahu 'anha) ona izin vermedi. Bunu Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e anlattıktan sonra O, süt amcasının onun yanına gelmesinde bir sakınca olmadığını belirtti.⁴

Bu hadisin Müslim'deki lafzı biraz farklıdır, orada Aişe'den nakleden ravi 'Urve'dir. O demiştir ki, süt amcası Eflah yanına gelmek için ondan izin istemişti de ona izin vermemişti. Bunu Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'e anlattıktan sonra, O ona şöyle karşılık verdi: **“Evet. (yanına) girebilirdi. Zira süt, doğumun (neseb) haram kıldığı her şeyi haram kılar.”**⁵

Bir kadına rada' bağıyla mahrem olanların hükmü, neseb yoluyla mahrem olanların hükmü gibidir. Kur'an ve Sünnet ölçüsüyle hükmeden fakihler, kadına süt bağıyla mahrem olanların nesebten mahrem olanlardan farklı olmadığını belirtmişlerdir. Kan bağıyla mahrem olanlara gösterdiği gibi, süt bağıyla mahrem olanlara da zinetini göstermesinde sakınca yoktur. Kendisine neseb tarafından mahrem olanların onun vücudundan görebildiklerini, aynı şekilde rada' bağıyla mahrem olanlar da görebilirler.

Nikah sebebiyle mahrem olanlar

Nikah sebebiyle kadına mahrem olanlar, kendileriyle evlenmesinin ebediyyen haram kılındığı kişilerdir. Örneğin, bir erkeğin babasının veya oğlunun karısı veya kişinin karısının öz annesi bunlardandır.⁶

Yaptığı evlilik sebebiyle kadına mahrem olanlar,

- evlendiği erkeğin başka bir kadından olan oğlu,
- ve evlendiği erkeğin babası olduğu gibi,
- aynı şekilde evlendiği erkek kendi annesine mahrem olur.

Allah-u Teâlâ Nur suresinde şöyle buyurur: **“Zinetlerini, kocalarından, yahut babalarından, yahut kocalarının babalarından, yahut oğullarından, kocalarının oğullarından, ... başkalarına göstermesinler.” (Nur 31)** Kocalarının babaları ve oğulları,

4 Sahîh el-Buhârî bi şerh el-'Askalânî, 9/150

5 Sahîh Muslim bi şerh el-Nevevî, 10/22

6 Şerh el-Munteha, 3/7

onların nikah bağıyla mahremleridir. Allahu Teâlâ onları, kadınların kendi baba ve oğullarıyla beraberce zikretmiştir ve aralarını ayırmamıştır ve böylece kadınların onlara da zinetlerini gösterebilecekleri anlaşılmıştır.⁷

Şeyh Muhammed Salih

2. Soru: Kız kardeşimin damadına karşı örtünme yönünden nasıl bir tavır sergilemeliyim? Kız kardeşimin oğullarına benzer bir şekilde onunla muamelede bulunabilir miyim, bunun sınırları nelerdir?

Cevap: Hamd, yalnız Allah'adır. Kişinin kız kardeşinin damadı kendi mahremi değildir. Ancak bir erkeğin evli bulunduğu kadının teyzesi veya halasıyla nikahlanması haramdır, çünkü Buhari ve Müslim'de Ebu Hureyre (radiallahu 'anh) tarafından rivayet olunan bir hadise göre Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurur: **"Bir erkek, bir kadın ile o kadının teyzesini ve halasını bir arada nikahı altında bulunduramaz."**

Fakat bilinmelidir ki bu ifade, erkeğin evli bulunduğu kadının hala ve teyzesinin mahremi olduğu anlamına da gelmez, onlara karşı yine yabancı (namahrem) hükmündedir.

Daimi Fetva Lecnesi alimlerine şöyle bir soru yöneltildi:

"Benim öz kız kardeşimin kızı evlendi; kocası bana mahrem sayılır mı?"

Şöyle cevap verdiler: "Kardeşinizin damadı sizin mahreminiz değildir; bu sebeple onunla tokalaşmanız veya bir yerde yalnız kalmanız veya onunla yolculuğa çıkmanız size helal olmaz. Bütün bunları yalnızca bir mahreminizle yapabilirsiniz." ⁸

Buna binaen deriz ki, sizin kardeşinizin oğullarıyla (öz yeğenlerinizle) muamelede bulunduğunuz şekilde onun damadıyla da muamelede bulunmanız doğru olmaz, çünkü öz yeğenleriniz sizin mahremlerinizdir, ancak kız kardeşinizin damadı size namahremdir.

Allah en iyisini bilendir.

Şeyh Muhammed Salih

⁷ el-Muğni, 6/555

⁸ Fetâva el-Lecne ed-Dâime, 17/238

3. Soru: Kız kardeşim kocasıyla beraber geceyi bazen bizim evde geçiriyor. Ben onun ablasıyım ve bekarım. Dairemizde iki yatak odası ve bir oturma odası var. Onların bizim evimizde kalmaları caiz mi? Zira ben halen bekarım ve eniştem bize geldiğinde evin her odasına girip çıkıyor. Onunla dışarı çıkıp ev alışverişi yapmam haram mıdır?

Cevap: Allah'a hamd olsun. Kız kardeşinizin kocası (enişteniz) sizin için yabancı hükmünde (namahrem)dir, dolayısıyla onunla bir yerde yalnız kalmanız veya yanınızda bir mahreminiz olmadan onunla oturmanız ya da alışverişe çıkmanız veya onun yanında yüzünüzü açmanız caiz değildir.⁹ O sizin için herhangi bir yabancı erkek gibidir.

Fetâva el-Lecne ed-Dâime'ye şöyle bir soru soruldu:

"Ben ve halası olduğum yeğenimin kocaları kardeş; benim kocam aynı zamanda kuzenim oluyor. Hep birlikte beraberce bir evde uzun süredir yaşadığımız için kocamın biraderinin yanında tamamen örtünmüyorum; onun karşısında yüzümü açıyorum, ancak ona süslü bir şekilde (teberrüc halinde) de gözükmüyorum. Bu konuda hüküm nasıldır?"

Lecne'nin cevabı ise şöyle:

"Bir kadının, kuzeninin ya da kardeşinin kocasının (eniştesinin) yanında veya erkek kardeşinin kızının (yeğeninin) kocasının yanında yüzünü örtmesi gereklidir, zira bunlar onun mahremleri değildir. Diğer namahrem erkeklerde olduğu gibi onlara da yüzünü göstermesi caiz değildir, çünkü kadının yüzü yabancı erkeklerin yanında örtülmesi gereken en önemli avretlerden biridir, öyle ki yüz fitnenin ve bakışların mekanıdır."¹⁰

Allah-u Teâlâ'nın haram kıldığı birşeye düşme tehlikesi olmadığı ve ihtiyatlı davranıldığı müddetce eniştenizin sizin evinizde kalması başlıbaşına haram değildir. Ancak, eğer yaşadığınız ev bahsettiğiniz gibi dar ise ve kız kardeşiniz kocasıyla birlikte sürekli sizinle beraber yaşıyorsa, o zaman kardeşiniz başka bir ev bakıp kocasıyla birlikte oraya taşınmalıdır veya sizlerle beraber kaldıkları süreyi -eğer sadece misafirlğe gelip uzun süre kalıyorlarsa- daha kısa tutmalıdırlar. Böylesi durumlarda sizin eniştenizin karşısında, sizin için zor olsa da örtünmenize dikkat etmeniz gerekiyor, zira bu hüküm Allah'tandır ve O kullarına en güzel yakışanı bilir. Allah en doğrusunu bilendir.

Şeyh Muhammed Salih

⁹ Şeyh burada Hanbelî mezhebini ölçü alıyor. Hanefî mezhebinde kadının yabancı erkeklere karşı avretinde yüz ve eller istisna tutulmuştur. Ancak fitne söz konusu ise, yüz ve ellerini de göstermez.

¹⁰ Fetâva el-Lecne ed-Dâime, 17/160

4. Soru: Baldızımla aynı yerde oturabilir miyim? Onunla tokalaşırsam abdestim bozulur mu? Lütfen bana bu konuda malumat verin. Allah sizden razı olsun.

Cevap: Hamd, Allaha'dır. Kişinin baldızı veya kendisine mahrem olmayan herhangi başka bir kadınla tekbaşına oturması dinimizce haramdır. Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in şöyle dediği rivayet edilmiştir: **"Bir erkekle bir kadın halvet ederse (beraber yalnız kahlırlarsa) üçüncüleri mutlaka şeytan olur."**¹¹

Bir erkeğin kendisine mahrem olmayan bir kadınla yalnız kalması haramdır. Karınızın kız kardeşi (baldızınız) size yabancı kadın hükmündedir, zira karınızı boşayacak olsanız onunla (baldızınızla) evlenmeniz dinimizce caiz olur. Öyleyse bilin ki o size namahremdir.

Kadına dokunmanın abdesti bozup bozmayacağı meselesine gelince; eğer şehvet ile dokunulursa abdesti bozar. Bir erkek mahrem veya namahrem bir kadına şehvet ile dokunursa abdesti bozulur. Alimlerimizin açıklamalarına göre bununla kastolunan, arada başka bir cisim (giysi vs.) bulunmaksızın şehvi bir temastır.¹² Ve Allah en doğrusunu bilendir.¹³

Şeyh 'Abdullah ibn Humeyd

5. Soru: Karımın, babamın amcasıyla görüşmesi doğru olur mu? Amcamın yaşının 70'e vardığını da belirtmek isterim.

Cevap: Allah'a hamd olsun. Babanızın amcası sizin de amcanız sayılır. Ancak bir kadının kocasının amcası kendi mahremi değildir, bu sebeple onun yanında yüzünü açması veya onunla yalnız kalması caiz değildir. Amcanızın çok yaşlı olması bu durumu değiştirmez, çünkü örtünmeyi emreden ayetin manası umumdur ve genç-yaşlı ayrımı yapmaz.

Allahu Teâlâ şöyle buyurur: **"Ey Peygamber! Hanımlarına, kızlarına ve mü'minlerin kadınlarına söyle, bedenlerini örtecek elbiselerini giysinler. Bu, onların tanınip incitilmemelerine de daha uygundur. Şüphesiz Allah çok bağışlayıcıdır, çok merhamet edicidir."** (Ahzab 59)

¹¹ Buhârî, 9/290; Muslim, 1341; Ahmed, 1/222 ve 346

¹² Hanefîler'e göre erkekle kadının tenlerinin birbirine değmesi ile abdest bozulmasa da çıplak olarak veya arada bedenlerin sıcaklığının hissedilmesini engelleyecek bir giysi bulunmaksızın erkek ve kadının aşırı derecede şehvî teması ikisinin de abdestini bozar.

¹³ Fetâva Şeyh 'Abdullah ibn Humeyd, s. 48

Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve sellem) bir defasında **"Kadınların bulunduğu yere girmekten sakının."** buyurdu. Ensardan bir zat, "Yâ Rasulallah, kayınlar (erkeğin akrabaları) hakkında ne buyurursunuz?" şeklinde sorması üzerine, **"Kayın ölümdür."** buyurdular.¹⁴

Leys bin S'ad, "kayın" kelimesinin kocanın erkek kardeşi ve erkeğin -kuzen gibi- diğer erkek akrabaları için kullanıldığını belirtir.

Daimi Fetva Lecnesi alimleri, verdikleri fetvaların birinde, bir kadının kendi kocasının amcasının yanında -yaşlı dahi olsa- örtüsünü çıkarmasının caiz olmadığını; onun, kadının mahremlerinden sayılmadığını belirtmişlerdir.¹⁵

Ancak karınızın kendisiyle tokalaşmadan ve karşısında yüzünü açmadan amcanızla konuşup hal ve hatırını sormasında herhangi bir sakınca yoktur. Ve Allah en doğrusunu bilendir.

Şeyh Muhammed Salih

Tevhid ve İhlas

¹⁴ Buhârî, 5232; Muslim, 2172

¹⁵ Fetâva el-Lecne ed-Dâime, 17/238